

GOSPODARSKI KRIMINAL POLNI ŽEPE

***PRAVOBRANILEC JANEZ KRNC JE VEDEL KAJ SE DOGAJA,
A JE OSTAL NEMOČEN V BOJU Z MLINI NA VETER !***

BESEDILO: Ciril Brajer

KAKO JE DRUŽBENO PREMOŽENJE KONČALO V DAVČNIH OAZAH.

BOTER ROPA STOLETJA 1

Kralj Matjaž in ukradene milijarde ! Nekdanji družbeni pravobranilec Janez Krnc razkriva, da je za krajo kriva politika – Avtorji divjih privatizacij so družbeni kapital vselej pravočasno umaknili na varno.

*Gospodarstvo socialističnega samoupravljanja menda ni bilo učinkovito. Čudi le, da je toliko ustvarilo, da se na veliko krade že četrto stoletje, pa je še nekaj ostalo. Ameriški ekonomisti menijo, da nam je v davčne oaze zbežalo več kot 70 milijard, bruseljski so skromnejši, govorijo o 30 milijardah. Koliko je bilo vredno naše družbeno premoženje, je težko oceniti; različne metode, različne valute, revalorizacije... Celotna vrednost izdanih certifikatov je bila deset milijard mark, agencija za revidiranje je ocenila oškodovanje družbene lastnine v vrednosti revaloriziranega zneska na dan 2. oktober 2008 z 1.238.454.581,87 evra. Da se bo kradlo, je bilo na dlani. Že Marxova prvobitna akumulacija kapitala vse pove. Varuhov družbene lastnine je bilo zato kar nekaj, med njimi tudi družbeni pravobranilci. Eden od njih je bil **Janez Krnc**.*

Rop je bil predvidljiv

BOTER ROPA STOLETJA 2

Se kraje družbene lastnine res ni dalo preprečiti?

»Očitno ne, imela je vso politično podporo, omogočila so jo sodišča. Mi smo ugotavljali oškodovanje, pozivali, naj se odpravi, rok je bil 30 dni, odmeva ni bilo.«

Je bilo teh pozivov veliko?

»Spomnim se 1300 revizij, od tega 460 oškodovanj. Agencija za revidiranje je to urejala z odločbami, mi smo po mesecu dni ignorance vlagali tožbe.«

Učinek?

»To mi ni šlo v račun, mi vlagamo, čakamo, vleče se v nedogled, ves ta čas pa divji privatizatorji mirno razpolagajo z ukradenim premoženjem. Nobene blokade, zavore, preprosto nedotakljivi.«

Ali ste kaj ukrenili?

»Seveda smo iskali poti, kako ustaviti postopke lastninjenja, spomnil sem se mediacije in ta je v 280 primerih vsaj delno uspela. Brez pravedanja, brez sodnih stroškov.

Toda po treh letih, ker za obdobje po letu 1992 zakon ni dopuščal revidiranja, so spet lahko kradli celo tisti, ki so po mediaciji že začeli urejati stvari.«

Rop je bil uzakonjen

BOTER ROPA STOLETJA 3

Ker je to omogočala zakonodaja?

»Da, ker je bila taka politična volja. Tuđman je pri sosedah vsaj jasno povedal, da bo dal vse družbeno premoženje 200 bogatim družinam. Naši so to počeli potuhnjeno, počasi, skrito. Leta 1996 je LDS predlagal zakon o zaključku lastninjenja, zelo kratko besedilo, ki je povedalo, da se na ta in ta dan dvigne preproga, vse pomete podnjo in bo mir.«

Pa vi?

»Družbenim pravobranilcem, varuhom interesov družbenega kapitala, je zavrelo. Zagnali smo celega vruga. Pomagala nam je SLS in zakon smo ustavili.«

Zakon že, kraje ne.

»Seveda ne, že Lojze Peterle je začrtal smer do peščice bogatašev in množice siromakov, drugi so le sledili. Ko je Peterle prodal Tobačno tovarno, je Uroš Korže v imenu SRD povsem nezakonito, a brez posledic pobral sedem milijonov mark, ker si je izmislil neke izredne dividende. Denar je bil sicer namenjen delavcem, uporabili bi ga za notranje lastninjenje.«

Rop je bil neusmiljen

BOTER ROPA STOLETJA 4

Če so družbeno premoženje že neusmiljeno plenili, ste skušali vsaj ohranjati njegovo vrednost?

»Tudi to neuspešno, nobenemu ni bilo škoda milijarde, če se je lahko dokopal do milijona. Gledal sem sodelavce, sklonjene nad revizije – vse jasno, vse stranpoti razkrinkane, uprave obsedene s pohlepom, brez odgovornosti za poslovanje, razvoj, niti enega takega primera se ne spomnim, da bi podjetje v rokah takih lakotnikov zvozilo. Prav, če oblast družbenega kapitala ni hotela ohraniti kot oblike lastnine, greh pa je, da nam ni dovolila ubraniti njegove vrednosti.«

Od tod tistih 70 milijard v davčnih oazah?

»Tudi od tod, le da je vsota verjetno pretirana. Polovica od desetih milijard mark certifikatskega premoženja je pristala v pidih, od tega je 70 odstotkov izginilo v ilegalnih prisvojitvah. Uprave družb za upravljanje pidov, odgovorne malim delničarjem, so prav te ogoljufale in oropale.«

Rop ni bil kaznovan

BOTER ROPA STOLETJA 5

Vse po zakonu?

»Res, kot bi si zakonodajo plenilci pisali sami. Le še šolstvo in zdravstvo sta jim delno ušla, verjetno ne za dolgo.«

Kaj pa vloga sodišč?

»Zelo dobro se je je zavedal Dagmar Šuster, ko je vodil Gospodarsko zbornico. Tolkel je po mizi, da ne sme biti nobenih mediacij, nobenih poravnav, da se morajo vsi naši postopki končati pred sodišči. Je že vedel, zakaj.«

Zakaj?

»Govoril sem s tožilcem, ki je dobil na mizo primer barabije, jasne in dokazljive kot Geoplin. Pa mi je stokal, da ne pozna zakonodaje.

Obiskal sem sodišče v Mariboru, govoril z višjim sodnikom, povedal mi je, da so že začeli študirati lastninsko zakonodajo. Pisali pa smo leto 1994.

Oblast je tožilce in sodnike mirno pustila v zaprašenem arhivu. Niso se znašli. Tudi sindikati so svojo vlogo v tej umazani igri odigrali zelo slabo. Kaj šele socialni demokrati. Boruta Pahorja sem naravnost vprašal, kako more biti brez stališč o lastninjenju, on in njegova stranka. Mogoče je to res napaka, je skomignil.«

Rop v zgodovino

BOTER ROPA STOLETJA 6

Leta 2005 so družbene pravobranilce ukinili. Ste se upokojili?

»Ne, zaposlili so nas na pravosodnem ministrstvu.«

Kolikor spremljam vaše delo, ste čas v državni upravi s pridom izkoristili.

»Pogosto sem razmišljal o nejasnem razmerju med sodstvom in ministrstvom za pravosodje. Presenečen sem bil, ko sem ugotovil (pri obdelavi statističnih podatkov), da obveznost zbiranja teh podatkov sodstvu nalaga minister za pravosodje, njegovo ministrstvo pa potem iz obdelave teh podatkov ne spravi skupaj nobenega vsebinskega podatka za učinkovitejše delovanje sodstva. Vsako leto 80.000 podatkov, uporabnih le kot kup nametanih zidakov.«

Je naše sodstvo torej res samostojno?

»Kje pa, nikakor ne deluje kot samostojna oblast in zato je tudi 'troedinost' treh vej oblasti v praksi videti bolj kot dvoedinost.«

Posledice?

»Sodniki ne nosijo nobene odgovornosti, ker je vsa oblastna pristojnost sodne veje skoncentrirana na vrhovnem sodišču.«

Rop v statistiko

BOTRA ROPA STOLETJA 7

Torej ste kot uradnik opravili ministrovo delo?

»Na svojo pobudo sem obdelal letne statistične podatke za skoraj 30 let. Presenetil me je podatek, da so najstarejše nekončane zadeve starejše od 30 let, da smo v obdobju 2005–2007 povečali število sodnikov brez kakršne koli zapisane utemeljitve za več kot 300, v 29 letih se je število prejetih zadev povečalo za 47,3 odstotka, število sodnikov za 143,3 in ostalega sodnega osebja celo za 161,2 odstotka. Res narobe svet!«

Kakor za koga, za plenilce družbene lastnine se je svet prav vrtel.

»Res, vsi naši postopki zaradi dolgotrajnosti, nerazumevanja in neznanja sodišč niso peljali nikamor. Po sodni poti se je po dolgotrajnem pravedanju končalo nekaj več kot sto primerov, vendar je bil učinek ničen tudi v primerih, ko je bila tožba dobljena. Avtorji divjih privatizacij so namreč vedno družbeni kapital pravočasno umaknili na varno, ker so do pravnomočne sodbe pač vedno neomejeno razpolagali z nakradenim premoženjem. Sodišča odredb o omejitvi razpolaganja na zahtevo pravobranilstva niso sprejemala.«

Ste sodnikom posredovali svoje ugotovitve?

»V vladni komisiji za poravnave je sodeloval tudi svetnik z vrhovnega sodišča in sem mu to posredoval. Navdušen je napovedal, da pravkar sklicujejo sestanek vseh predsednikov sodišč in jim bodo posredovali tudi moje gradivo. Generalni sekretar VS Janko Marinko tega ni dovolil.«

Tožilec se ne spozna

BOTER ROPA STOLETJA 8

Zaradi divje privatizacije je tožilstvo prejelo več kot 550 kazenskih ovadb. Vložilo je le 50 obtožnih predlogov in doseglo manj kot deset obsodilnih sodb. Po desetih letih privatizacije je tožilec na ljubljanskem tožilstvu tarnal, da bo težko, ker ne pozna lastninske zakonodaje.

Sankcijski lijak

Podatki o »sankcijskem lijaku« so res pretresljivi. Od vseh kaznivih dejanj v družbi jih zaznamo le deset odstotkov, prijavimo le pet odstotkov, uspešno raziskanih je nato le 30 prijavljenih kaznivih dejanj. Tožilstvo se odloči za kazenski pregon le v 30 odstotkih primerov, o katerih je odločeno v 90 odstotkih. Obsodilnih sodb je 80 odstotkov tega. Ko ta razmerja prenesemo na tisoč kaznivih dejanj, obsodilno sodbo dočakajo manj kot štirje primeri kaznivih dejanj. Lopovom pri nas res ne kaže slabo.

Okradeni

Verjetnost vrnitve pokradenega premoženja je povsem enaka verjetnosti, da se bo uresničila legenda o kralju Matjažu. Ključno je torej vprašanje, zakaj slovenska politika javnosti ne razkrije, da se sanje o dnevu, ko se bodo pokradene milijarde vrnilo iz tujine, ne bodo nikoli uresničile. Seveda ne, saj je aktivno sodelovala. Sodišča sploh niso razumela pravega namena množičnega organiziranja vzporednih (bypass) podjetij v zasebni lasti. Skratka, politika je (ob pasivnem sodstvu) načrtno vzpostavljala razmere, ki so spodbujale neodplačno prisvajanje družbenega premoženja oziroma niso dopuščale sankcioniranja različnih izpeljank divje privatizacije,« pravi Janez Krnc. Že takrat, na začetku devetdesetih let, so bili torej izkopani globoki temelji bančnega brezna, v katerem je izginilo (in očitno še izginja) več milijard evrov. Kako globoko se je pohlep ukoreninil v slovenski družbi, razkrivajo še vedno na novo odkriti primeri nezakonitega prisvajanja (ropanja) premoženja.

Janez Krnc: *»Naše sodstvo (še vedno) ne deluje kot samostojna veja oblasti. Vrhovno sodišče RS ni dojelo, kaj mora storiti, da bo sodstvo dejansko in ne le na papirju samostojna veja oblasti. Brez izvajanja (sodne) oblasti pa si sodstvo ne more zagotavljati samostojnosti!«*

MAHINACIJE

PRIMERI OBVODNIH PODJETIJ. Plenilci se požvižgajo na vse

Bypass ali obvodno podjetje je ustanovitev podjetja v (zasebni) lasti zaposlenih ali njihovih družinskih članov (največkrat gre za člane uprave), na katero družbeno podjetje prenese (donosne) poslovne funkcije in njihove učinke. Vse odločitve ima v rokah uprava družbenega podjetja. Poglejmo nekaj primerov, o katerih je spregovoril Janez Krnc.

Emona mesna industrija Zalog

Uprava je ustanovila svoje vzporedno podjetje, na katero so prenesli komercialno funkcijo, prodajo. Formalno je promet prodaje tekkel prek obvodnega podjetja, ki je za »svojo storitev« pobiralo visok delež vrednosti prometa. Dejansko je bila to prikrita oblika plenjenja, ki jo je revizija dokazala kot neutemeljen prihodek obvodnega podjetja. Pravobranilec je vložil tožbo, spor pa smo razrešili sporazumno (mediacija) s »podružbljanjem« obvodnega podjetja, ki je prešlo v stoo odstotno last družbenega podjetja.

Gospodarsko razstavišče

To je bil skrajni primer, ko je uprava ustanovila »svoj« obvodni Ljubljanski sejem, seveda v zasebni lasti, na katerega so prenesli praktično vse poslovne funkcije. Matičnemu podjetju je preostalo le fizično postavljanje opreme za razstavo in seveda vse premoženje. Vsi učinki, izredno visoki dobički, so pripadli plenilskemu obvodnemu podjetju. Dvakrat smo imeli spisano zunajsodno poravnavo, vendar je zadeva padla v vodo, enkrat zaradi mesta Ljubljana, drugič zaradi špekulacij SRD, tam prisotnih mrhovinarjev. Po dolgih letih je šel Ljubljanski sejem v stečaj. V tem primeru je bila na prvi stopnji zavržena naša tožba, češ da Ljubljanski sejem pridobiva prihodek (in dobiček) z dejavnostjo, za katero je registriran.

Smelt

Bili so primeri, ko so se plenilci požvižgali na tožbo in blokado lastninjenja. V takšnih primerih je podjetje (kar je še ostalo od njega) po zakonu o zaključku lastninjenja prešlo v last SRD. Neverjeten je bil primer Smelt. Takratni direktor Jože Žagar se je odločil, da nihče zunaj Smelta ne bo udeležen v lastninjenju. Ustanovili so obvodno podjetje na način, da so firmo Smelt prenesli na zasebno podjetje, družbeno podjetje pa preimenovali v GIO. Ta primer je bil zelo zapleten, saj je imel Smelt podjetja v tujini. GIO, nekdanji Smelt, je pristal na SRD, ker ni izpeljal lastninskega preoblikovanja. Na njegovem premoženju doma in v tujini so se nato leta in leta pasli največji slovenski mrhovinarji (na primer Tatalovič). Smelt je posedoval lastno mini potniško letalo in so ga pred zadnjim liziškim obrokom, po katerem bi prešlo v last Smelta, prenesli v svoje zasebno podjetje v tujini.

Smelt je spravil v stečaj vrsto podizvajalcev pri projektih v tujini.

Zakaj Jožeta Mencingerja peče roka ?

SLOVENSKI RAZVOJNI LOPOV

Ko je **Uroš Korže** (na sliki) zapuščal razvojni sklad, imenovan SRD, je sklical tiskovno konferenco. Seveda ni govoril o pokopavanju slovenskih podjetij, ki jih je lastnil po hitrem postopku, a tudi tisto, s čimer se je hvalil, je zvenelo bedno: **»V projektu sanacije skladovih podjetij je od 53.000 zaposlenih izgubilo delo 20.000 ljudi. Sklad je nalogo opravil. Odhajam zaradi kombinacije osebnih in profesionalnih razlogov.«** Kako se lastniki in prav v ta namen ustanavlja obvodna podjetja, se je Korže naučil že v IMP. Podjetje je imelo močan računalniški center in Korže je zaposlenim lepo pojasnil – taki časi so, da bodo center privatizirali, njegov zdajšnji šef bo postal lastnik, zaposleni bodo z IMP podpisali odpoved, hkrati pogodbo za delo v novem zasebnem centru, čisto nič se ne bo spremenilo, res, čisto nič... In res se ni, dokler stari šef in novi lastnik ni začel odpuščati, kar se je seveda zgodilo takoj. Odpuščeni so le debelo gledali, saj so na cesto leteli brez odpravnin, brez vseh ugodnosti, saj so bili vendar začetniki, s komaj nekaj dnevi službe pri starem šefu, novem delodajalcu.

Ko smo o tem nečednem početju pisali Jožetu Mencingerju, takrat podpredsedniku vlade, je bil odgovor kratek: **»Za Koržeta dam roko v ogenj!«**

Verjetno ga še danes peče!